

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
ANALIZA TRGA ŠTUDENTSKIH KREDITOV V SLOVENIJI

Ljubljana, 19. september 2018

JELICA PETROVIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Jelica Petrović, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza trga študentskih kreditov v Sloveniji, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Matejo Drnovšek

IZJAVLJAM,

- da sem predloženo delo pripravila samostojno;
- da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
- da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
- da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
- da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
- da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
- da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
- da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
- da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
- da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 POJEM BANKE	2
2 POMEN KREDITA.....	2
2.1 Vrste kreditov.....	3
2.1.1 Delitev kreditov po vrsti prejemnika	4
2.1.2 Delitev kreditov na fizične osebe.....	4
2.1.3 Delitev kreditov na pravne osebe.....	5
2.2 Vrste kreditov v Sloveniji primerne študentom	6
3 RAZISKAVE NA PODROČJU KREDITIRANJA MLADIH.....	7
4 ANALIZA TRGA KREDITOV ZA ŠTUDENTE V SLOVENIJI.....	10
4.1 Namen in cilj empirične raziskave	10
4.2 Metodologija kvalitativne raziskave	10
4.3 Analiza bank v Sloveniji, ki ponujajo študentske kredite.....	11
4.4 Rezultati vprašalnika in interpretacija ugotovitev	15
4.4.1 Pogoji kreditov glede na spol, starost in vrsto študijskega programa	15
4.4.2 Nameni študentskih kreditov	16
4.4.3 Izbor bank med študenti.....	17
4.4.4 Potrebe po financiranju glede na spol, starost in vrsto študijskega programa.....	18
4.4.5 Seznanjenost mladih s študentskimi krediti.....	19
SKLEP	20
LITERATURA IN VIRI	21
PRILOGA	25

KAZALO SLIK

Slika 1: Število študentov višješolskega in visokošolskega izobraževanja ter vključenost mladih med 19. in 24. letom starosti v višješolsko in visokošolsko izobraževanje v Sloveniji	7
Slika 2: Struktura virov prihodkov študentov evropskih držav	9

Slika 3: Graf pogojev študentskega kredita in odvisnih spremenljivk.....	16
Slika 4: Nameni študentskih kreditov	17
Slika 5: Izbor bank med študenti.....	18
Slika 6: Seznanjenost mladih s študentskimi krediti	19

KAZALO TABEL

Tabela 1: Osnovne razlike študentskih kreditov med bankami.....	12
Tabela 2: Število analiziranih študentov po razredih	15

SEZNAM KRATIC

ang. – angleško

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

UVOD

Temeljni vzroki, ki so vodili v nam najbolj znano svetovno krizo, finančno krizo leta 2008, so bili veliki finančni dolgovi večjih finančnih institucij v Evropi kot tudi v Združenih državah Amerike. Problem je nastal, ko so se večje finančne družbe na polno zadolževale, pri tem pa niso znale oceniti, kakšna bi lahko bila tveganja in kakšne bi lahko bile posledice, ki ne bi le vplivale na družbo, temveč tudi na celotno gospodarstvo. Veliko vlogo pri zlomu gospodarstva imajo tudi banke, ki so financirale tako fizične osebe kot tudi pravne osebe, brez kakršnihkoli zavarovanj na kredit (Koprivnikar, 2008).

Sedaj, deset let od zloma finančnega trga in najnižje obrestne mere od krize naprej, se podjetja spet zadolžujejo, saj želijo biti v toku z gospodarsko rastjo. Finančne institucije oziroma kreditodajalci pa so pri financiranju fizičnih oseb in družb veliko bolj pozorne, saj ne dajejo kredita ne da bi se pri tem dovolj zavarovale. Kreditiranje dijakov in študentov je najmlajša vrsta kreditiranja v Sloveniji (Gorenjska banka, 2017b).

V zaključni nalogi bom predstavila problem kreditiranja študentov v Sloveniji, katerega sem razdelila na tri dele. V prvem delu bom predstavila pomen banke in kredita. Sledi del kjer opredelim problem finančne situacije študentov na svetovni ravni in v Sloveniji. V zadnjem delu pa sledi analiza slovenskega trga kreditov za študente, katerega bom analizirala na podlagi pridobljenih informacij od finančnih institucij tj. bank. Za ta naslov sem se odločila zaradi izrednega zanimanja za omenjeno tematiko in opravljanja študentskega dela v analitskem oddelku ene izmed slovenskih bank. Delo zajema analiziranje srednje velikih podjetij, analize pa so nato osnova za odobritev ali zavrnitev kreditiranja pravnih oseb.

Predmet zaključne strokovne naloge je analiza trga študentskih kreditov v Sloveniji. Namen analize je ugotoviti, koliko bank dejansko ponuja kreditiranje študentov, kakšni so pogoji za odobritev in za kakšne namene se študentje v največji meri zadolžijo. S pomočjo analiz finančnih institucij želim odkriti, katera banka ponuja najbolj ugoden kredit in da sta pri tem obe strani, kreditojemalec ter kreditodajalec, zadovoljni. Z vprašalnikom posredovanim študentom pa želim ugotoviti za kakšne namene se študentje odločajo za zadolževanje in na kaj so pozorni pri izbiri kredita in posojilodajalca.

Cilj zaključne strokovne naloge je raziskati in analizirati trg kreditov za študente v Sloveniji. Ugotoviti delež študentov, ki so že občutili potrebo po financiranju in ugotoviti delež, ki bi vzeli kredit ter pod kakšnimi pogoji. Z zaključno strokovno nalogo želim ugotoviti tudi, katere banke v Sloveniji in pod kakšnimi pogoji ponujajo kredit študentom. Analizi želim nato združiti in predstaviti dejansko stanje kreditiranja populacije študentov v Republiki Sloveniji.

1 POJEM BANKE

Finančne institucije so podjetja, ki se ukvarjajo s finančnimi posli v najširšem smislu. Glede na obliko prenosa finančnih podatkov jih delimo na finančne posrednike in agentske finančne institucije (Ribnikar, 1999, str.192).

Finančni posredniki so vmesni člen med končnimi posojilodajalci in končnimi posojilojemalci, pri čemer se prek velikosti njihove premoženjske bilance kaže obseg posredništva (Ribnikar, 1999, str. 192). Ločimo dve skupini, in sicer v prvo skupino štejemo depozitne finančne posrednike, ki zbirajo prihranke in jih nalagajo v obliki kratkoročnih in dolgoročnih posojil ter vrednostnih papirjev, v drugo skupino pa štejemo investicijske finančne institucije, kjer se zbirajo prihranki na osnovi posebnih pogodbenih razmerij in izdanih vrednostnih papirjev. V prvo spadajo poslovne banke, hranilnice, finančne družbe, kreditne zveze in vzajemne hranilnice. Najpomembnejša predstavnik te druge skupine sta pogodbeni sklad in zavarovalnica (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 6).

Agentske finančne institucije so predvsem institucije trga vrednostnih papirjev, ki poslujejo v imenu in/ali za račun drugih. Njihova naloga je, da omogočijo posojilojemalcu in posojilodajalcu, da se na najlažji način najdejo in sklenejo posel (Ribnikar, 1999, str.192).

Besedo "banka" so poznali že v srednjem veku in izvira iz italijanske besede "banca", ki pomeni miza. Ravno v srednjem veku so prvi pojavi banke, kjer so fizične osebe, takrat imenovani menjalci, na mizah držali svoj denar in opravljali menjalne posle (Wikipedia, 2018a). O bančnem sistemu govorimo takrat, ko je več bank narodnega gospodarstva organsko povezanih v skupnost. Ravno zaradi velikega vpliva gospodarstva na bančni sistem mora biti le ta organiziran tako, da nujno prispeva k vzpostavljanju tržnih odnosov celotnega gospodarskega sistema. Zato morajo biti poslovne banke samostojne finančne organizacije, katerih cilj je maksimiranje dobička in osnovnega kapitala v skladih (Kovač, 2011, str. 145). Pojem banke lahko enačimo s pojmom podjetja, ki sprejema denarne naložbe in daje kredite, izvaja plačilni promet in opravlja druge funkcije bančne narave, katere strmijo k zadovoljevanju potreb prebivalstva in gospodarstva (Wikipedia, 2018b).

Bančništvo, denar in gospodarstvo so trije med seboj zelo povezani dejavniki, ki so se skozi zgodovino vzporedno razvijali, kljub temu da so se funkcije med seboj razlikovale. Zato v bančništvu poznamo dve vrsti bank, centralno banko in poslovno banko.

2 POMEN KREDITA

Beseda "kredit" izhaja iz latinske besede "credere", ki pomeni verovanje, zaupanje, dati nekaj na upanje, torej kreditirati (Miš Svoljšak, 2001, str. 143). Ko govorimo o kreditu, govorimo o vrsti posojila s strani upnika do dolžnika. Upniki so načeloma pravne osebe,

kot so finančne institucije, nenazadnje pa lahko posojilo dajo tudi fizične osebe. Dolžniki so lahko fizične kot tudi pravne osebe, ki potrebujejo posojilo za različne namene. Običajno fizične osebe vzamejo kredit za gradnjo stanovanja ali hiše, vse več pa je takšnih, ki posojilo vzamejo tudi za počitnice in manjše zadeve. Pravne osebe se posojila poslužujejo predvsem zaradi novih investicij v podjetje, odplačevanju svojih obveznosti, financiranju zalog, ipd. Finančne institucije ponujajo veliko različnih vrst kreditov, ki pa so prilagojeni segmentu strank (kreditojemalcev). Upnik da posojilo v zameno za vrnjeno glavnico in obresti, ki predstavljajo nek zaslužek upnika (Finančni slovar, brez datuma).

Obresti so zaslužek posojilodajalca oziroma nadomestilo za uporabo določenega zneska, ki ga je kreditodajalec posodil kreditojemalcu. Višina zneska obresti je odvisna od višine posojila (glavnice), dolžine obdobja, ko je posojilo pri kreditojemalcu oziroma dolžine obdobja, v katerem se posojilo obrestuje in obrestne mere, ki je različno določena s strani pravnih oseb. Obrestna mera nam pove, koliko denarnih enot dodatno plačamo kreditodajalcu za vsakih 100 denarnih enot glavnice. Trenutno, ko je svetovno gospodarstvo v porastu, obrestna mera pa zelo nizka (najnižja od leta 2008), je povpraševanje po kreditih večje (Združenje bank Slovenije, 2008, str. 2).

2.1 Vrste kreditov

Z rastjo gospodarstva se je povečala tudi diferenciacija gospodarstva in potreb. Za podjetja je to pomenilo, da morajo svoje produkte prilagoditi trgu in slediti tržni niši. Tako so tudi finančne institucije, predvsem poslovne banke, bile primorane svoje storitve prilagoditi tržnemu segmentu. Zaradi raznolikosti trga so banke razvile več vrst kreditov, katere pa lahko delimo na (Finančni slovar, brez datuma)

Ročnost:

- Kratkoročni krediti (kreditni za obdobje enega leta).
- Dolgoročni krediti (kreditni dani od enega leta do določene zapadlosti, ki je dogovorjena ob sklenitvi posla).

Namen:

- Stanovanjski oz. hipotekarni.
- Potrošniški (kreditojemalec ne navede določenega namena).
- Namenski (počitnice, stanovanjska oprema, ipd.).
- Lombardni (namenjen vrednostnim papirjem).
- Krediti za financiranje obratnih sredstev (ang. revolving).
- Premostitveni.
- Krediti za projektno financiranje.

Vrsto prejemnika:

- Krediti fizičnim osebam (retail banking).
- Krediti pravnim osebam (corporate/investment banking).
- Krediti namenjeni bankam na medbančnem trgu.
- Krediti državnim institucijam.

Vrsto obrestne mere:

- Krediti, ki imajo določeno fiksno obrestno mero.
- Krediti, ki nimajo določene obrestne mere in je le ta spremenljiva oz. variabilna.

2.1.1 Delitev kreditov po vrsti prejemnika

Večina bank v Sloveniji razdeli bančno poslovanje na vrsto prejemnika, in sicer jih razdeli le na dva dela;

- Na fizične osebe, kjer je zajeto poslovanje le za fizične osebe in manjša slovenska podjetja, ki ne presegajo določenega letnega prihodka. Običajno je ta meja do 1.500.000 € (milijon petsto tisoč) prihodka.
- Pravne osebe, kjer je zajeto poslovanje srednje velikih in velikih podjetij, podjetij tujih lastnikov oziroma tujih podjetij, poslovanje s državnimi in ostalimi finančnimi institucijami, privatno bančništvo, trgovanje z izvedenimi finančnimi instrumenti, trgovanje s tujimi plačilnimi sredstvi, in podobno.

2.1.2 Delitev kreditov na fizične osebe

Fizične osebe jemljejo kredit, saj s svojimi trenutnimi prilivi ne morejo pokriti vseh svojih potreb, ki so običajno bolj luksuzne narave. Kreditojemalec pristopi k bančnemu svetovalcu z željo po financiranju neke svoje dobrine, a se lahko zgodi, da njegove želje niso vedno sprejete. Bančni svetovalec za fizične osebe zahteva od svoje stranke, da mu ta priloži potrebne dokumente, na podlagi katerih lahko potem pravilno svetuje in se odloči za pravilno vrsto financiranja, ali pa le to zavrne. Ker je vsak kredit posebej določen in je segmentiran za točno določeno skupino ljudi, se tudi pogoji pridobitve kreditov med seboj razlikujejo. Osnovna pogoja sta prilivi bančne stranke in njegova starost, ki pa se poleg ostalih pogojev, kot so zadolženost fizične osebe na drugih bankah, namen financiranja, njegovo državljanstvo, pravna preteklost, boniteta stranke, kreditna sposobnost v obliki nematerialnih stvari, med seboj dopolnjujejo. Krediti fizičnih oseb so običajno v manjših zneskih določeni s strani banke, saj banka večinoma sama odgovarja za svoja tveganja v tem segmentu (Kovač, 2011, str. 185). Spodaj so navedeni možni krediti fizičnih oseb, katere je možno dobiti na bankah v Republiki Sloveniji.

- Izredna prekoračitev ali limit (ang. overdraft).

- Potrošniški kredit.
- Lombardni kredit.
- Stanovanjski kredit.
- Hipotekarni kredit.

2.1.3 Delitev kreditov na pravne osebe

Za razliko od kreditov fizičnih oseb imajo pravne osebe možnost vzeti financiranje tudi v večjih, celo milijonskih, zneskih. Seveda je to ponovno odvisno od pogojev banke (kreditodajalca), kot so;

- boniteta podjetja,
- kreditna sposobnost podjetja,
- namen financiranja,
- preteklo in trenutno poslovanje,
- vodstvo podjetja
- trenutna strategija podjetja in strategija podjetja v bližnji prihodnosti

Struktura in organizacija bank v Republiki Sloveniji je različna. Pri nekaterih bankah je bančni svetovalec tisti, ki pripelje stranko, ji predstavi bančno ponudbo in pogoje ter jo tudi analizira. Funkciji svetovalca in analitika sta lahko tudi ločeni. V večini bank pa poznamo ločitev funkcije prodaje (svetovalec in/ali analitik) in funkcije odločanja (upravitelj tveganja, ang. risk manager). Risk manager deluje v dobrobit banke v smislu iskanja morebitnih tveganj ob sklenitvi posla z novo stranko. Na podlagi analize podjetja, ki jo naredi pristojna oseba, in mnenja, katerega nato poda upravitelj tveganja, se določi višina kredita, katerega banka lahko odobri, ter obrestna mera primerna za podjetje, kot tudi za banko. Nato se ponudba še enkrat poda bančnemu komitentu, kjer sledijo pogajanja z banko in na koncu tudi odločitev o sprejetju ponudbe in s tem sklenitvijo posla ali pa zavrnitev. Spodaj so naštetih krediti za pravne osebe.

- Limit.
- Kredit za financiranje obratnih sredstev (ang. working capital credit).
- Okvirni kredit (ang. revolving credit).
- Dolgoročni kredit.
- Faktoring.
- Lizing.
- Forfaiting.
- Študentski kredit.

2.2 Vrste kreditov v Sloveniji primerne študentom

Za študente oziroma za mlajše prebivalstvo sta primerni le dve vrsti kreditiranja, in sicer izredna prekoračitev ali limit in študentski kredit.

Izredna prekoračitev ali **limit** (ang. overdraft) je oblika kreditiranja z namenom pokrivanja presežkov bančnega komitenta od njihovega mesečnega priliva. Limit omogoča hitro in fleksibilno premoščanje kratkoročnih likvidnostnih težav brez vnaprejšnje najave črpanja sredstev. Zagotavlja nemoteno opravljanje plačilnega prometa. Višina limita in obrestna mera se določita na osnovi bonitete oz. višine prihodkov bančnega komitenta (fizične osebe) in sodelovanja z banko.

Limit se lahko odobri osebam starejšim od 18 let, če izrazijo željo po le tem. Višino limita študentskega računa določi vsaka banka na podlagi svoje bančne politike, v večini pa je le ta odvisna od višine mesečnega priliva študenta in njegovih odlivov.

Študentski kredit je oblika financiranja, namenjena samo študentom, katerih trenutni prilivi ne zadoščajo za pokrivanje nekaterih potreb. Gre za sprejet znesek, ki si ga študent ali dijak, ki je starejši od 18 let, lahko sposodi od banke. Pogoji odobritve kredita so, da imajo študentje na banki odprt transakcijski račun, na katerega prejemajo redne mesečne prilive, bodisi štipendijo, bodisi redne mesečne zaslužke od delodajalcev (Cambridge University Press, 2018).

Študentski kredit je bančni produkt, ki je načeloma namenjen financiranju študija, lahko pa se ga nameni tudi za druge potrebe. V zahodnejših državah, kjer je študentsko posojilo vzeto z namenom financiranja študija, ga nemalokrat podpirajo tudi države. Collins (2018) ga definira kot kredit, ki je na voljo študentom z namenom, da bi jim država pomagala plačati stroške, ki nastanejo ob izobraževanju in jim zagotavlja ustrezne pogoje za zaključek le tega.

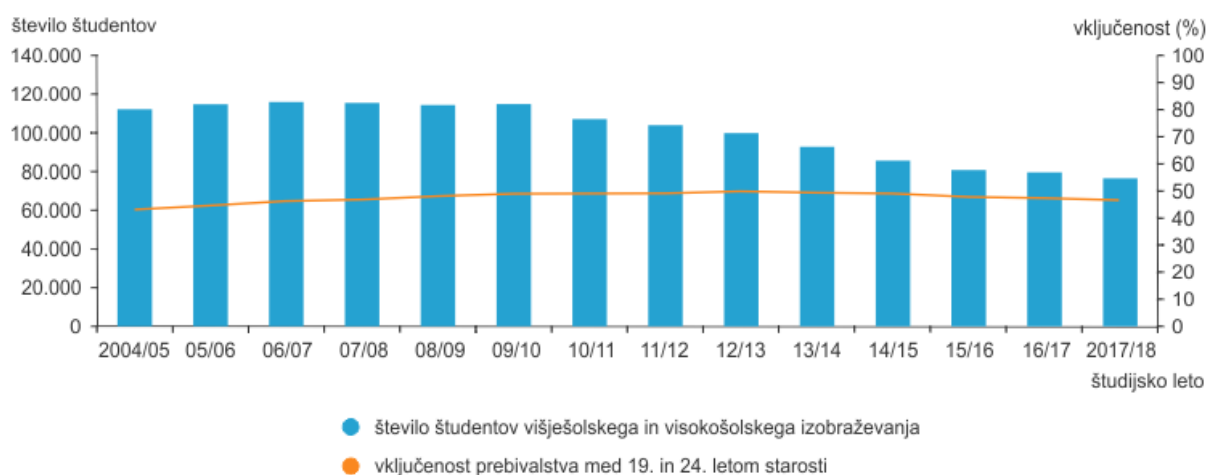
Študentsko posojilo je cenejša vrsta financiranja, saj so stroški odobritve, vodenja računa in stopnja obrestne mere, nižji kot pri navadnem kreditiranju fizičnih oseb.

Vsi zgoraj naštetih krediti, za fizične kot tudi za pravne osebe, so denarne oblike. Krediti pa so lahko tudi nedenarne oblike, saj vsaka oblika prejema blaga, katerega ni potrebno takoj plačati, štejemo pod vrsto kredita nedenarne oblike. Zato besedo kredit enačimo z vsakim poslom, ki je poravnan takoj, ali pa je plačilo odloženo za nekaj časa. Slovar slovenskega knjižnega jezika kredit opredeli kot materialno sredstvo, ki ga da upnik (fizična, pravna oseba, finančna institucija, ipd.) dolžniku, kateri ima možnost sredstvo poravnati v kasnejši obliki vrnitve.

3 RAZISKAVE NA PODROČJU KREDITIRANJA MLADIH

Po statističnih podatkih se število slovenskih študentov s stalnim prebivališčem v Sloveniji zmanjšuje že od gospodarske krize. Zadnji podatki Statističnega urada Slovenije prikazujejo, da je bilo v študijskem letu v terciarno izobraževanje vpisanih skoraj 3.000 študentov manj kot v preteklem študijskem letu. Zanimiv je tudi podatek, da je v letošnjem šolskem letu delež študentov med 19. in 24. letom, ki so vključeni v terciarno izobraževanje, za odstotno točko manjši, kot je bil delež istih študentov v preteklem študijskem obdobju in za več kot 3 odstotne točke manjši kot v študijskem letu 2016/2017 (SURs, 2018a).

Slika 1: Število študentov višješolskega in visokošolskega izobraževanja ter vključenost mladih med 19. in 24. letom starosti v višješolsko in visokošolsko izobraževanje v Sloveniji

Vir: SURs (2018a).

Razlogov za vedno slabši obisk terciarnega izobraževanja je več. Na podlagi zmanjšanja stopnje brezposelnosti v Sloveniji lahko sklepamo, da se je poleg nezaposlenih oseb tudi velik delež mladih odločil raje zaposliti kot nadaljevati izobraževanje. Mišćenić in Srdoč (2014, str. 114) pravita, da je ekonomsko krizo spremljala visoka stopnja nezaposlenosti in padec življenjskega standarda, kar je vodilo študente po svetu, ki prihajajo iz nižjega socialno-ekonomskega položaja, v večje povpraševanje po kreditih oziroma sredstvih, s katerimi so lahko delno ali v celoti pokrili stroške izobraževanja in stroške življenjskih potrebščin, ki so nastali tekom študiranja. Ker je v Sloveniji šolanje načeloma brezplačno, je v primerjavi z zahodnimi državami, kjer študentje v veliki meri posegajo po študentskem posojilu, tudi povpraševanje po kreditih slabše.

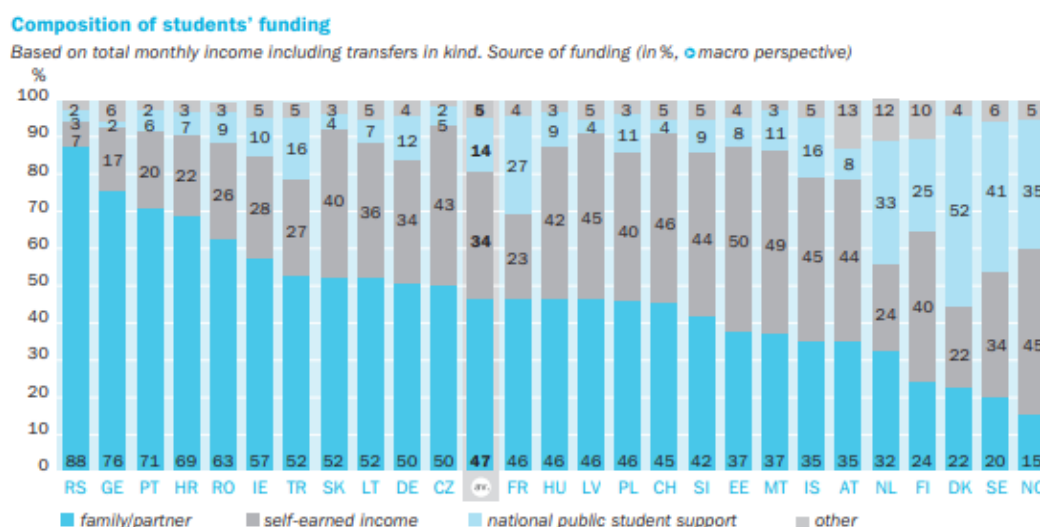
Mednarodna raziskava Evroštudent je ugotovila, da je v Sloveniji več kot tretjina študentov takšnih, ki se sooča z večjimi finančnimi težavami, kar postavlja Slovenijo na tretje mesto med evropskimi državami, ki se najpogosteje srečujejo s finančnimi problemi študentov (Hauschildt, Vögtle & Gwosć, 2018). Zgoraj omenjeni statistični podatki, ki prikazujejo vedno slabšo obiskanost študija, nam povedo, da študentje opuščajo študij,

saj jim ta ne predstavlja dodane vrednosti. Študentje se zavedajo, da sama stopnja izobrazbe brez prakse ne bo prinesla zaposlitve oziroma občutne razlike v plači, zato se raje odločajo za zaposlitev kot za študij.

Še vedno pa je v Sloveniji delež diplomantov glede na celotno populacijo visok. V letu 2017 je število prebivalcev v starostni skupini od 30 do 34 let z zaključeno višješolsko ali visokošolsko izobrazbo (SURS, 2018b) ustrezalo strategiji Evropske unije (strategija Evrope 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast), ki zahteva, da ima do leta 2020 40 % populacije v omenjeni starostni skupini terciarno stopnjo izobrazbe. Spodbuden je tudi podatek, da ima Slovenija eno izmed najnižjih stopenj populacije med 18 in 24 let, ki ni ne zaposlena in ne študira. Delež iz leta 2017 znaša 8 % (Eurostat, 2018). Tako se poraja vprašanje, kolikšna je dejanska potreba po študentskih kreditih, saj je delež diplomiranih v Sloveniji nad povprečjem Evropske unije. Sama vidim problem v trendu upadanja in v spodbujanju enakosti, socialne kohezije in aktivnega državljanstva, kar je eden izmed ciljev Evrope 2020. Finančni problemi zagotovo pripomorejo pri nastanku omenjenega problema.

Mednarodna raziskava Evroštudent je prav tako ugotovila, da je v Sloveniji kar 38 % študentov, ki se soočajo z resnejšimi finančnimi problemi, saj so njihovi starši slabšega ekonomskega položaja (Hauschildt, Vögtle & Gwosć, 2018). S tem lahko trdimo, da je finančni problem eden izmed večjih razlogov za vedno slabšo obiskanost študija. Dr. Darja Zaviršek je leta 2014 prišla do presenetljive ugotovitve glede socialnega in finančnega položaja študentov, saj je skoraj petina študentov odgovorila, da študentje del svojih prihodkov namenijo plačevanju družinskih položnic ali pa stroškom prehrane v družini (Košak, 2015). Mednarodna raziskava prikazuje, da so slovenski študentje lani 42 % svojih prihodkov pridobili od staršev ali partnerja, 44 % je bilo lastnoročno zasluženih, 13 % pa so predstavljale štipendije in drugi viri prihodkov. Analiza nam pove, da je velik delež slovenskih študentov še vedno odvisen od staršev ali partnerja, saj se s svojimi prihodki ne morejo osamosvojiti.

Slika 2: Struktura virov prihodkov študentov evropskih držav

Vir: Hauschildt., Vögtle & Gwosć. (2018).

Iz prikazanega je razvidno, da je delež samostojnega zaslužka študentov v Sloveniji višji od evropskega povprečja. Veliko študentov se tokom študija odloči za opravljanje študentskega dela, kar pa podaljšuje čas študija, kot tudi vpliva na njegovo uspešnost. Dela ne opravljajo samo zato, da bi si pridobili sredstva za nadaljevanje študija, temveč za preživetje. Z boljšim načinom financiranja, bi lahko izboljšali učinkovitost in omogočili študentom, da se lažje posvetijo študiju. S tem ne zagovarjam opustitev študentskega dela, ki je nujno za pridobitev delovnih izkušenj, temveč hitrejšo vključevanje v družbo. V nadaljevanju vidimo, da banke ne omogočajo ravno ugodne pogoje pri sklepanju študentskih kreditov, kar gotovo ne pripomore k reševanju problema.

Benjamin Franklin je nekoč dejal, da naložba v znanje daje največje dividende. Mednarodna raziskava Evroštudent je ugotovila, da so slovenski študentje v letu 2017 v povprečju mesečno zaslužili približno 636 €. Njihovi povprečni mesečni stroški pa so znašali približno 512 €, od tega so študentje kar 468 € namenili za življenjske potrebe in le 43 € za študij (Eurostudent, 2018b). Glede na situacijo v Sloveniji, kjer študentje postopoma opuščajo študij tudi zaradi finančnih problemov, menim, da bi državne institucije morale spodbujati študente k dodatnemu financiranju s tujimi viri, saj bi jim tako nekoliko olajšali finančne težave, razbremenili svojce, prav tako pa omogočili študij sposobnim posameznikom, ki si ga težko privoščijo.

V nadaljevanju sem z analizo in empirično raziskavo poizkušala opredeliti in predstaviti dejansko situacijo na trgu kreditov za študente v Sloveniji.

4 ANALIZA TRGA KREDITOV ZA ŠTUDENTE V SLOVENIJI

Študentje smo v fazi odraščanja, ko se želimo osamosvojiti, a za to običajno nimamo dovolj kapitala. V Združenih državah Amerike je povsem normalno, da si mladi šolanje plačajo s tujimi viri financiranja, kar pomeni, da mladi vzamejo kredit že v zgodnji dobi odraščanja, medtem ko je v Sloveniji vzeti kredit še vedno na slabem glasu. Res pa je, da je šolanje v ZDA plačljivo in trenutno prihaja zaradi prezadolženosti (skupni dolg študentov je v aprilu 2018 znašal kar 1,5 trilijona ali povprečno približno 30.000 \$ na kreditojemalca) mlade populacije do krize (ang. Student-loan debt crisis). V Sloveniji je situacija drugačna, saj je šolstvo javno. Vseeno pa obstaja problem osamosvojitve mladih in ker smo v gospodarskem razcvetu se je skoraj nemogoče izogniti posojilom finančnih institucij, kar velja tudi za študente. Zato sem naredila analizo slovenskega trga, katere banke ponujajo storitve, kot so krediti, tudi študentom ter za kakšno obdobje in pod katerimi pogoji. Primerna za študente sta v drugem poglavju opisana kredita: izredna prekoračitev na transakcijskem računu ali limit in študentski kredit ali posojilo.

4.1 Namen in cilj empirične raziskave

Analiza bo temeljila na podlagi pridobljenih informacij bank, katere sem osebno obiskala ali pa jih kontaktirala, in na podlagi pridobljenih rezultatov vprašalnika, katerega sem posredovala dvaintridesetim študentom različne starostne kategorije. Uporabila sem tehniko priložnostnega vzorca, saj sem vprašalnik razdelila med študenti, s katerimi sem v prijateljskem odnosu in ga prav tako javno delila v študentski skupini na socialnem omrežju Facebook, ki je namenjena medsebojni študentski pomoči.

Cilji naloge so bili ugotoviti, katera banka ponuja financiranje študentom in kakšni so njihovi pogoji, ugotoviti procent študentov, ki pozna možnost kreditiranja svojih potreb in kakšen delež študentov bi vzelo študentski kredit ter pod kakšnimi pogoji.

4.2 Metodologija kvalitativne raziskave

Podatki analize temeljijo na vprašalniku, posredovanem študentom različne starostne kategorije, in obisku bank, kjer sem pridobila potrebne informacije. Vprašalnik je posebna metoda zbiranja podatkov, s katero si pomagamo pridobiti različna mnenja in stališča vprašanih oseb. Običajno je vprašalnik anonimen. Poznamo anketo odprtega, kjer vprašanci sami odgovarjajo na vprašanja, anketo zaprtega tipa, kjer so odgovori na vprašanja že podani in kombinirane ankete. Slednjo sem izbrala tudi jaz (Anketa in anketiranje, brez datuma)

Vprašalnik je bil posredovan študentom preko spletne strani 1ka, saj sem tako najlažje zbrala vse podatke na enem mestu. Na podlagi teh podatkov, ki so bili strnjeni v različne tabele, sem v programu Excel naredila več gručnih stolpčnih grafikonov za lažjo analizo.

Gre za vrsto grafikona, s katerim lahko primerjamo vrednosti več kategorij, če njihov vrstni red ni pomemben (Anketa in anketiranje, brez datuma).

Prednosti vprašalnika:

- Najlažji način pridobivanja nedostopnih podatkov, saj so ankete običajno anonimne.
- V zelo kratkem času lahko pridobimo veliko število informacij, če je anketa pravilno oblikovana.
- Podatki niso odvisni od sedanjosti, saj lahko dobimo podatke tudi iz preteklosti in prihodnosti.

Slabosti vprašalnika:

- Pri postavljanju vprašanj je potrebno biti natančen in ga oblikovati tako, da nanj lahko odgovori ciljna skupina oseb, katere želimo anketirati.
- Vprašanci običajno dajejo odgovore v skladu z družbenimi vrednotami, saj na vprašanja odgovarjajo zelo subjektivno.

Pri oblikovanju vprašalnika je zato potrebno paziti, da uporabljamo besede, ki jih bo razumela populacija z najnižjo stopnjo izobrazbe, da ne uporabljamo čustveno obarvanih besed, saj lahko bistveno vplivajo na dogajanje, da ne postavljamo sugestivnih vprašanj in da v primeru postavljanja predlogov pazimo, da so le ti enako dolgi in razumljivi. (Anketa in anketiranje, brez datuma)

Podatke bank pa sem pridobila osebno. Najprej sem preko spletnih strani poslovnih bank ugotovila, katere ponujajo študentske kredite, nato pa se z vsako dogovorila za sestanek, kjer so mi predstavili njihovo ponudbo.

4.3 Analiza bank v Sloveniji, ki ponujajo študentske kredite

V Republiki Sloveniji je le nekaj bank, ki so svojo kreditno ponudbo prilagodile tudi študentom. Banke, kot so Addiko bank d. d., Banka Sparkasse d. d., Deželna banka Slovenije d. d., Nova kreditna banka Maribor d. d., Sberbank banka d. d., SID banka d. d. in Unicredit banka d. d. ter hranilnica Vipava, ne ponujajo kreditiranja za študente, temveč le možnost odprtja transakcijskega računa, prilagojenega študentskim potrebam in zmožnostim, z izjemo SID banke d. d., ki ne ponuja niti možnost odprtja študentskega računa. Vse preostale banke ponujajo kredite tudi študentom (več opredeljeno v spodnji tabeli in pojasnjeno v nadaljevanju). Ne glede na to, da se ponudbe med bankami razlikujejo, zahtevajo vse iste dokumente za pridobitev kredita, ki jih mora kreditojemalec predložiti, in to so;

- Osebna izkaznica ali potni list in davčna številka.
- Vloga za odobritev kredita in izjava poroka.
- Potrdilo o vpisu.

- Veljavni račun.
- Odločbo o štipendiji ali družinski pokojnini.
- Potrdilo študentskega servisa o prilivih ali pa potrdilo matične banke o zadnjih treh prilivih.

V nadaljevanju vam bom predstavila analize posamičnih bank, ki ponujajo študentske kredite. Pri vsaki banki bom navedla znesek kredita, ki ga je možno vzeti ter njegove pogoje za odobritev.

Tabela 1: Osnovne razlike študentskih kreditov med bankami

BANKA	Najvišja možnost kredita	Obrestna mera	Doba odplačevanja	Dodatni stroški
Abanka d. d.	študent nižjih letnikov - 2.500 €, študent vsaj 3. letnika in višje - 5.000 €	fiksna, EOM je 4,75 %	od 12 do 36 mesecev	/
Delavska hranilnica d. d.	redni študij - od 1.500 € do 3.000 €, izredni študij - višina šolnine	EURIBOR + 3,5 %	največ do 60 mesecev	zavarovanje - 1 % od zneska, str. odobritve kredita - 31,3 €, vodenje kredita - 1,5 €/mesečno
Gorenjska banka d. d.	4.000 €	fiksna (EOM 4,9 %)	od 12 do 36 mesecev	Le odobritveni stroški v višini 10 €
Hranilnica Lon d. d.	2.000 €	5 %	Maksimalna ročnost do 24 mesecev.	Ni podano.
Intesa Sanpaolo d. d.	dijaki - 1.000 €, študenti - 3.000 €	EURIBOR 6M + 4 %	od 13 do 36 mesecev	Le odobritveni stroški v višini 20 €
NLB d. d.	Do 1.000 €, če ne zavaruješ kredita oz. do 2.500 €, če si študent vsaj 3. letnika. V primeru zavarovanja kredita je max. znesek 5.000 €	4,7 %,	od 12 do 36 mesecev	Ni podano.
SKB d. d.	znesek kredita odvisen od kreditne sposobnosti	5 % oz. 5,5 %	od 12 do 36 mesecev	Odobritveni stroški so 1,2 % od zneska kredita (min. 5 € max. 15 €)

Vir: Lastno delo.

Abanka d. d.

Študent, ki želi na Abanki vzeti študentski kredit, mora odpreti Akeš transakcijski račun. Kredit lahko vzamejo tudi dijaki, stari nad 18 let. Študentsko posojilo je na Abanki možno vzeti brez stroškov odobritve in zavarovanja, pri tem pa ponujajo tudi najnižjo mesečno anuiteto, ki znaša 20 €. Abanka ponuja tudi možnost vzeti kredit do 5.000 €, kar je tudi najvišji znesek študentskega kredita v Sloveniji, vendar ga lahko vzamejo le študentje, ki

so najmanj v 3. letniku dodiplomskega študija. Mlajšim se lahko odobri kredit le v najvišjem znesku 2.500 €. Abanka ponuja kredit po fiksni obrestni stopnji 4,75 %. Abanka je ena izmed mlajših ponudnikov študentskih kreditov na trgu. Ne glede na njeno neizkušенost je s pripojitvijo Banke Celje d. d., s katero je prevzela večji del prebivalstva v Savinjski regiji, postala ena izmed večjih konkurentov na trgu kreditov.

Delavska hranilnica d. d.

Delavska hranilnica je edina izmed finančnih institucij, ki ponuja študentske kredite z odlogom plačila, kar pomeni, da lahko študent vrne kredit po končanem študiju. Prav tako ga lahko vrača v enakem obdobju, kot ga je prejemal oziroma največ do 5 let. Najvišji možni znesek kredita za študenta, ki se redno izobražuje, je 1.500 € oziroma za študenta izrednega študija, 3.000 €. Kredit je namenjen le financiranju stroškov, potrebnih za študij, njegova ročnost pa je enaka dobi šolanja. Delavska hranilnica zahteva, da študent na hranilnici odpre osebni račun, na katerem se bo potem odobrila kredit. Študent mora hranilnici ob prejemu kredita plačati stroške odobritve, stroške vodenja kredita in njegovega zavarovanja. Njihova obrestna mera je trenutno ugodna, saj je EURIBOR še vedno negativen, banka pa ponuja študentski kredit po formuli $\text{EURIBOR} + 3,5 \%$. Prednost hranilnice se kaže predvsem v tem, da ponuja študentske kredite po zelo ugodnih pogojih, vendar je njena največja slabost, da je namen kredita jasno določen.

Gorenjska banka d. d.

Tudi Gorenjska banka zahteva, da komitent banke (študent ali dijak) pri njih odpre transakcijski račun, če želi vzeti kredit. Pri tem se morajo na ta osebni račun stekati mesečni prilivi, bodisi štipendije, bodisi drugi mesečni dohodki, od česa pa je tudi odvisna višina kredita. Najvišji znesek kredita, ki ga lahko študent vzame, je 4.000 €. Banka ponuja zelo nizke stroške odobritve kredita, pri tem pa zavarovanje le tega ni potrebno. Kredit je možno vzeti za kakršen koli namen. Gorenjska banka je v fazi prodaje, kar pa lahko pozitivno vpliva na poslovanje banke in na vrsto ter kvaliteto ponujenih storitev.

Hranilnica Lon d. d.

Hranilnica Lon je poleg Abanke še edina finančna institucija, ki ponuja najnižji mesečni obrok odplačevanja v višini 20 €. Vendar hranilnica od vseh ponudb na trgu študentskih kreditov ponuja najnižji maksimalni znesek kredita (2.000 €) in skladno s tem tudi najnižjo ročnost (2 leti). Študentski kredit je prav tako pogojen z visoko obrestno mero, ki je fiksna in znaša 5 %. Hranilnica Lon je na finančnem trgu v manjšini, saj so njeni produkti skoncentrirani le na mikrolokacijo, Celjska regija. Zaradi majhnosti hranilnice, sem takšne pogoje tudi pričakovala. Študent mora za odobritev kredita pri njih odpreti pLONk osebni račun.

Intesa Sanpaolo bank d. d.

Banka Intesa Sanpaolo ponuja kredite dijakom do največ 1.000 € in študentom do največ 3.000 € z možnostjo odplačevanja največ 3 let. Kredit je možno mesečno odplačevati tudi z direktno bremenitvijo ob mesečnem prilivu. Kratkoročni kredit se odplačuje po nominalni fiksni obrestni meri, ki znaša 4 %, dolgoročni pa po referenčni obrestni meri, ki je vezan na 6-mesečni EURIBOR + 4 %. Banka ponuja tudi dodatno zavarovanje kredita v sodelovanju z Generali Zavarovalnico d. d.. Bivša Banka Koper se je z novim vodstvom preimenovala v Intesa Sanpaolo bank, kar ji je dalo večjo prepoznavnost po Evropi. Prav tako lahko v bližnji prihodnosti pričakujemo selitev banke v Ljubljano, kar pomeni da bo s ponujanjem svojih storitev širila svojo konkurenčnost drugod po Sloveniji.

Nova Ljubljanska banka d. d.

NLB banka je v državni lasti in njihovo največje tveganje je, da so njihovi pogoji za odobritev kredita minimalni. To pomeni, da ponujajo financiranje tudi komitentom z nižjimi prihodki. Študentom banka odobri kredit tudi brez stroškov odobritve in zavarovanja, a je ta posledično tudi nižji. Študentje nižjih letnikov lahko dobijo odobren kredit brez zavarovanja v višini do 1.000 € ali pa z zavarovanjem v višini do 2.500 €. Pri obeh primerih je največja možnost odplačevanja kredita 1 leto. Študentje vsaj 3. letnika dodiplomskega študija lahko dobijo kredit brez zavarovanja do največ 2.500 € oziroma z zavarovanjem do 5.000 €, z ročnostjo obeh do 3 let. Banka zahteva, da ima študent redne prilive, v nasprotnem se kredit ne bo odobril. Kljub temu da ima NLB banka največ mladih komitentov v Sloveniji, ponuja svoje storitve z visokimi stroški, med katerimi je tudi študentski kredit s prav tako visoko obrestno mero, ki je 4,7 %. Glavna nevarnost banke je v tem, da so njeni pogoji za odobritev kredita ohlapni, kar lahko v prihodnosti predstavlja večje tveganje banke.

SKB banka d. d.

Kot vse banke tudi SKB banka zahteva, da ima študent odprt osebni račun pri njih, pri tem pa lahko izbira med kar dvema osebnima računoma. Mesečni priliv na transakcijski račun ni potreben, dovolj je le, da je študent zavarovan s kreditno sposobnim porokom, kar je tudi eden izmed pogojev za odobritev kredita. Banka ponuja fiksno obrestno mero, ki pa je odvisna od ročnosti kredita. Do 1 leta odplačevanja kreditov je obrestna mera 5 %, nad enim letom pa je ta 5,5 %. Znesek kredita je odvisen od kreditne sposobnosti študenta, vendar največ do 5.000 €. SKB banka je poleg Unicredit banke, Sberbanke in Banke Intesa Sanpaolo ena izmed vodilnih na trgu kreditov, ki ponujajo najboljše kredite. Z izjemo Banke Intese Sanpaolo pa je edina, ki ponuja študentske kredite. Prav tako ima SKB banka dobre ponudbe za mlade, kar je dodatna prednost pred konkurenti.

Po zgornjih ugotovitvah sem prišla do sklepa, da je s študentskega vidika najbolje vzeti kredit na banki Intesa Sanpaolo, ki ponuja dokaj visok znesek kredita za študente v

Sloveniji, pri tem pa je obrestna mera ena izmed najnižjih. Nižjo obrestno mero ponuja le Delavska hranilnica, a je za razliko od banke Intese Sanpaolo kredit možno vzeti le za namene odplačevanja študijskih obveznosti. Kljub daljši ročnosti odplačevanja kredita pri Delavski hranilnici, je pri njih potrebno plačati stroške vodenja kredita, stroške odobritve in zavarovanja, medtem ko je pri banki Intesi Sanpaolo potrebno poravnati le stroške odobritve, ki pa so nižji od stroškov na Delavski hranilnici. Gre le za trenutno stanje na trgu kreditov, in sicer le dokler bo EURIBOR negativen, po pričakovanju je to do konca leta 2019. V primeru nespremenjenih ponudb bank bo konec leta 2019 najbolje vzeti kredit pri Abanki oziroma NLB banki, saj ponujajo najvišji znesek študentskega kredita v Sloveniji pri fiksni obrestni meri, ki je najugodnejša. Težko je določiti, pri kateri banki vzeti kredit, saj so si ponudbe med seboj zelo podobne. Odvisno je predvsem od izbire študenta, v kolikšnem znesku potrebuje kredit in kdaj ga namerava vrniti.

4.4 Rezultati vprašalnika in interpretacija ugotovitev

V analizo je bilo zajetih dvaintrideset študentov, moškega in ženskega spola, med 18. in 27. letom starosti. Analizirani so bili študentje rednega in izrednega študija.

Tabela 2: Število analiziranih študentov po razredih

	Št. študentov
Redni študij	25
Izredni študij	7
Moški	12
Ženske	20
Študentje od 18 do 22 let	16
Študentje od 23 do 27 let	16

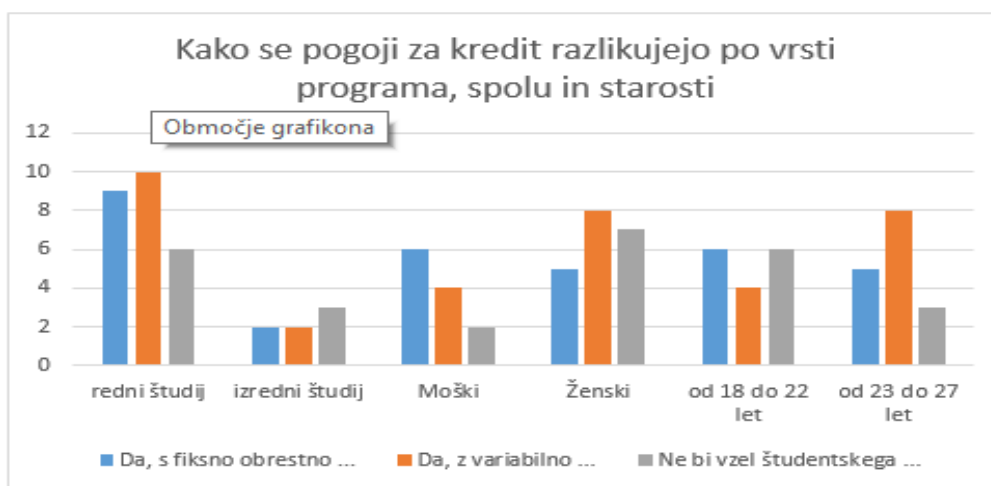
Vir: Lastno delo.

4.4.1 Pogoji kreditov glede na spol, starost in vrsto študijskega programa

Zanimalo me je, ali bi se študentje v primeru, da bi imeli možnost vzeti kredit, zanj odločili in pod kakšnimi pogoji bi ga vzeli. Pojem pogoje sem enačila z obrestno mero. Analiza je prikazala, da so študentje precej neodločeni, saj bi se jih 11 (34 %) odločilo za kredit s fiksno obrestno mero, 12 (38 %) z variabilno obrestno mero, 9 (28 %) pa jih ne bi vzelo kredita. Omeniti moram, da sem v vprašanju postavila dve tezi, in sicer da je EURIBOR trenutno negativen, a lahko pričakujemo pozitivno stanje že konec leta 2019 in da je fiksna obrestna mera dražja od variabilne. Negotovost študentov se kaže v precej podobnih rezultatih, kar nam pove, da so študentje na področju kreditiranja s tujimi viri še precej neizobraženi. Velik delež pa predstavljajo študentje, ki kredita ne bi vzeli. Iz tega lahko sklepamo, da so pogoji v domačem okolju dovolj dobri, da ne potrebujejo dodatnega financiranja.

Rezultati prikazujejo tudi, da so študentje rednega študija manj nagnjeni k dodatnemu financiranju, saj je njihov delež 24 %, delež študentov rednega študija pa 50 %. To lahko pomeni, da študentje rednega študija še niso začutili potrebo po financiranju s tujimi viri, za razliko od študentov izrednega študija, ki so si primorani plačati izobraževanje. Delež študentov moškega spola (50 %) bi se najprej odločilo za kredit s fiksno obrestno mero, medtem ko se študentke (40 %) bolj nagibajo h kreditiranju z variabilno obrestno mero. Rezultati so bili malo presenetljivi, saj so osebe moškega spola običajno bolj nagnjene k tveganju kot osebe ženskega spola. Kot oseba, ki delam v analitskem oddelku, menim, da so se študentke odločile pravilneje, saj je znesek študentskega kredita in njegova ročnost majhna, zato je bolje vzeti kredit z variabilno obrestno mero. Kljub temu je še vedno 35 % študentov, takšnih, ki se ne bi odločilo za študentski kredit. Vzrok tega odgovora so lahko dobri pogoji v domačem okolju. Podatki razporejeni po starostni kategoriji nam povedo, da so študentje med 23. in 27. letom bolj izobraženi na področju kreditiranja, saj bi se v večji meri odločili za bolj ugodno kreditiranje in prikazujejo večje potrebe po le tem.

Slika 3: Graf pogojev študentskega kredita in odvisnih spremenljivk

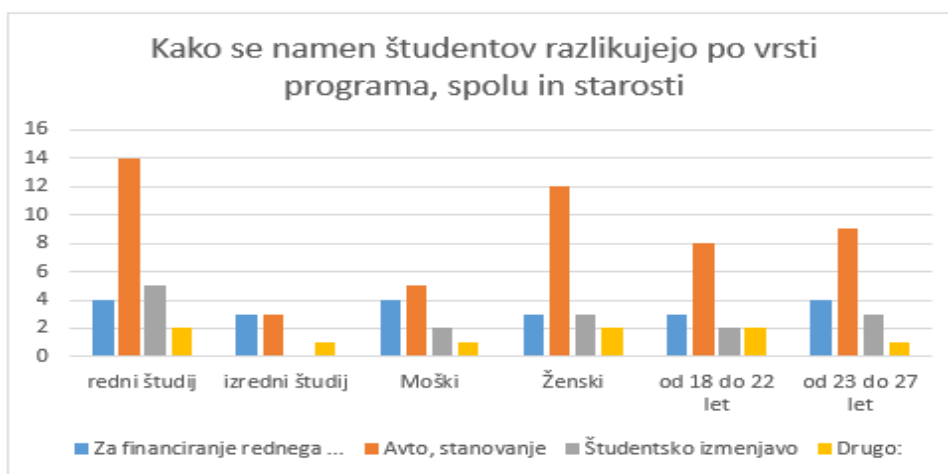
Vir: Lastno delo.

4.4.2 Nameni študentskih kreditov

Kar 43 % študentov izrednega študija bi se odločilo za financiranje rednega študijskega programa, ki ga obiskujejo, ali pa za financiranje potrebščin, namenjenih izobrazbi. Običajno so študentje izrednega študijskega programa že nekje zaposleni in so s tem izgubili status študenta ter možnost študirati na rednem študijskem programu ali pa niso dosegli pogojev za vključitev v redni študij. Zato je velik delež takšnih, ki si študij plačujejo sami. Zaradi visokih stroškov na letni ravni jim študentski kredit ni tuj. Delež študentov rednega izobraževalnega programa, ki bi kredit namenilo istim potrebam je le 16 %. Kljub temu bi študentje in študentke kredit namenili za financiranje avta oziroma stanovanja. Delež prvih je 42 %, študentk pa 60 %. Študentje, ne glede na starost, bi kredit v največji meri namenilo prav tako za kreditiranje luksuznih dobrin (avto, stanovanje).

Za kreditiranje slednjih se je odločilo kar 53 % anketiranih študentov, kar nam lahko pove, da imajo študentje za pokrivanje ostalih življenjsko nujnih dobrin dovolj kapitala, ali pa le tega dobijo od sorodnikov. Možno je tudi, da študentom avto oziroma stanovanje, pod katerim so verjetno mislili odplačevanje najemnin, ne predstavlja luksuzno dobrino, temveč življenjsko nujnost, saj je kar nekaj vprašancev takšnih, ki se morajo za redno sodelovanje na fakulteti voziti ali pa se preseliti v Ljubljano. Trije anektirani študentje (10 %) so navedli, da bi kredit namenili tudi za potovanja ali pa ustanovitev svojega podjetja.

Slika 4: Nameni študentskih kreditov

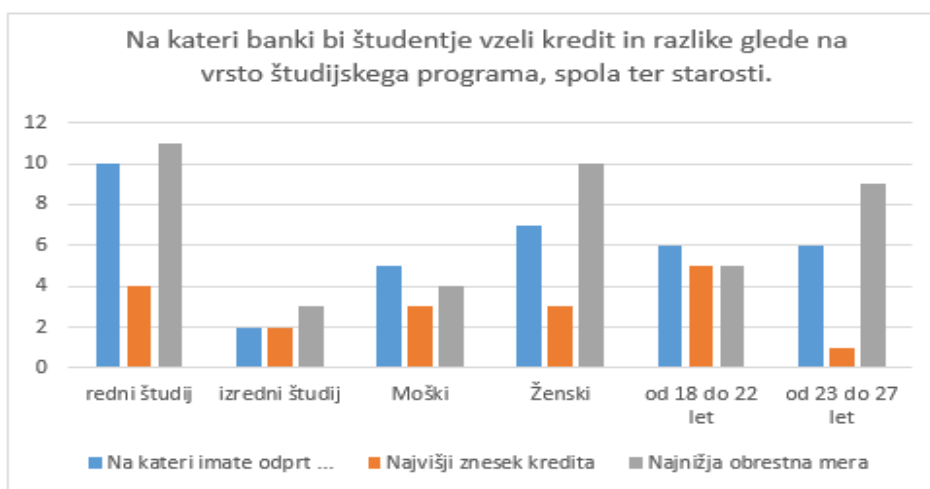
Vir: Lastno delo.

4.4.3 Izbor bank med študenti

Analizirani študentje bi kredit v največji meri (44 %) vzeli na banki, ki bi jim ponudila najnižjo obrestno mero, čeprav je kar 38 % takšnih, ki za odobritev kredita ne bi spreminjali svoje matične banke. Analizirani študentje ženskega spola in študentje med 23. in 27. letom bi v primeru izbire kredita na to gledali bolj z vidika stroškov odplačevanja, saj bi izbrali banko, ki bi jim ponudila najnižjo obrestno mero.

Delež študentk, ki bi izbral banko z najnižjo obrestno mero je 50 %, delež študentov med 23. in 27. letom pa je 56 %. Študentje moškega spola so manj nagnjeni k spremembam, zato bi za kredit izbrali svojo matično banko. Le en študent star med 23. in 27. letom bi izbral banko, ki bi mu ponudila najvišji znesek kredita, kar predstavlja 6 % celotne populacije v tej starostni kategoriji.

Slika 5: Izbor bank med študenti

Vir: Lastno delo.

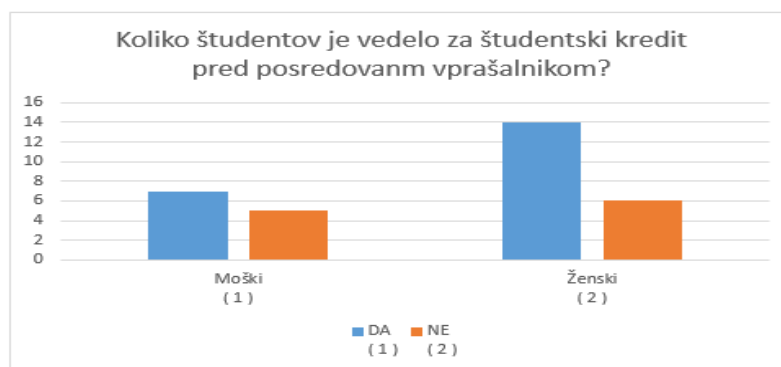
4.4.4 Potrebe po financiranju glede na spol, starost in vrsto študijskega programa

Na vprašanje, ali so že kdaj začutili potrebo po dodatnem financiranju, so se rezultati odvijali po pričakovanju. Enaindvajset anketiranih študentov je podalo pritrdilen odgovor, med njimi pa je bilo trinajst žensk. Kljub temu da je kar 66 % študentov odgovorilo, da so že začutili potrebo po financiranju, je še vedno 28 % takšnih, ki se za kredit ne bi odločili. Največ oseb, ki je začutilo potrebo po financiranju je bilo študentov, ki študirajo na rednem programu (72 %). Rezultat je bil kar pričakovan, saj študentje na rednem študijskem programu v veliki meri nimajo rednega dohodka ali pa se jim le ta razlikuje na mesečni ravni. Njihova predavanja na fakulteti so obvezna, zato težko usklajujejo študijske obveznosti s študentskim delom. Potrebe jim najverjetneje financirajo domači, kar pa v neki meri lahko tudi negativno vpliva na psiho študenta. Kot sem že zgoraj omenila, smo študentje v fazi obdobja, ko si želimo ustvariti samostojno življenje, a za to nimamo dovolj denarnih virov. Dokaz tega so tudi rezultati, kjer je kar 75 % anketiranih oseb moškega spola odgovorilo, da je že začutilo potrebo po financiranju. Študentje moškega spola so predvsem izpostavljeni mnenju okolice, kateremu morajo dokazati, da so denarno neodvisni od svoje družine, saj jih bo družbeno okolje le tako sprejelo. Delež študentk, ki je že začutil potrebo po financiranju s tujimi viri je manjši, a še vedno zelo visok (60 %). Potrebo po dokazovanju občutijo predvsem študentje med starostjo 18 in 22 let, saj je njihov delež, ki je že začutil potrebo po kreditiranju kar 75 %. Delež študentov v starostni kategoriji med 23. in 27. letom se je zmanjšal na 63 %. Predpostavimo lahko, da so študentje v tej starostni kategoriji že pridobili nekatere dobrine, ali pa so dojeli, da dokazovanje drugim nima dodane vrednosti.

4.4.5 Seznanjenost mladih s študentskimi krediti

Eno izmed vprašanj v anketi je bilo tudi, koliko študentov je pred posredovanjem vprašalnikom vedelo za možnost študentskega kredita. Nad rezultati sem bila presenečena, saj je 21 anketirancev od skupno 32 odgovorilo, da je že slišalo za možnost študentskega kredita. Med njimi je bilo več študentov ženskega spola (67 %).

Slika 6: Seznanjenost mladih s študentskimi krediti

Vir: Lastno delo.

Analizirane so bile vse poslovne banke in hranilnice v Sloveniji, ki ponujajo kredite študentom, kot tudi študentje med 18. in 27. letom starosti. Prišla sem do sklepa, da je posojila možno dobiti v najvišjem znesku 5.000 € z ročnostjo največ treh let pri zelo visokih obrestnih merah, ki pa so odvisne od višine kredita. Banke in hranilnice težko spustijo stopnjo obrestne mere, saj pri tako subjektivno majhnih zneskih dosežejo zanemarljive prihodke na komitentta. S strani kreditojemalca, v našem primeru študenta, odobren znesek lahko predstavlja uresničitev potreb in dokler je EURIBOR negativen, še ni večjega tveganja na njihovi strani. Kot analitik pričakujem, da bo EURIBOR že naslednje leto postal pozitiven, kar pomeni višje obrestne mere in s tem tudi višji znesek odplačevanja kredita. Študent bo ob relativno nizkih prilivih opustil idejo o morebitnem bančnem posojilu in kredita ne bo vzel. To pa vodi v upad gospodarstva Republike Slovenije. Rezultati prikazujejo tudi stanje, da so študentje glede samega financiranja s tujimi viri še vedno zelo skeptični in ne dovolj izobraženi, kljub temu da je skoraj 66 % anketiranih študentov že slišalo za študentski kredit. Menim, da sta maksimalni možni znesek kredita in njegova ročnost še vedno zelo majhni, da bi v večji meri lahko vplivalo na prihodnost študenta. Lahko pa bi v večji meri vplivalo na gospodarstvo v Sloveniji. Spodbujanje študentov h kreditiranju in s tem tudi večjemu kroženju denarja je slabo. Res je, da bankam krediti študentov trenutno ne prinesejo dodane vrednosti, saj so prihodki od obresti študentskega kredita zanemarljivi v primeru z dohodki kreditov večjega zneska, a na dolgi rok se lahko to tudi spremeni. Poslovne banke so v primeru danega kredita zelo zavarovane, saj ob dokumentaciji, ki jo mora študent prinesiti s seboj, vso tveganje prenesejo na kreditojemalca in njegovega poroka. Ravno to bi lahko bil razlog, da spodbujajo študente h kreditiranju in jih tako posredno prisilijo, da ostanejo njihovi

komitenti tudi v prihodnosti, ko bo potreba po znesku kreditiranja večja. Ob zadovoljnih strankah je tudi njihova lojalnost boljša, kar pa banko postavlja na dober glas.

SKLEP

Med poslovanjem bank, predvsem pri ponujanju njihovih storitev, ni velike razlike. Večinoma se vse banke ukvarjajo s poslovanjem s fizičnimi osebami in malimi podjetji, vse več pa je tudi takšnih, ki se pozicionirajo na trgu, kjer prevladujejo večja podjetja. Zaradi gospodarske rasti je potreba po financiranju vse večja, s tem pa je večja tudi izbira tržnega segmenta. Raznovernost trga je tudi vzrok za lažje doseganje končnih kupcev in s tem posledično tudi enostavnejše doseganje uspešnih rezultatov poslovanja ter višjega dobička.

Zaradi raznovernosti trga so bile banke primorane svoje produkte in storitve razvijati in jih dopolnjevati s potrebami bančnih komitentov. Največji napredek so banke naredile pri ponujanju storitev, kot so krediti, saj se je povpraševanje po le teh vedno bolj povečevalo. Vzrok je bil pri fizičnih in pravnih oseb, ki so z gospodarsko rastjo imele vedno več potreb, za katere niso imele dovolj kapitala. Tako se je začel razvoj trga kreditov, kjer so banke začele ponujati različne vrste financiranja.

Z analizo trga kreditov za študente sem ugotovila, da so si vse ponudbe za financiranje študentskih potreb med seboj zelo podobne. Večina bank za odobritev kredita zahteva podobne pogoje, kot so odprtje bančnega računa pri njih, poroštvo kreditno sposobne osebe, zavarovanje kredita in mesečne prilive na bančni račun. Glavne razlike se pojavljajo pri višini in ročnosti financiranja ter višini obrestne mere. Načeloma je študentski kredit namenjen financiranju potreb na dodiplomskem, podiplomskem in doktorskem izobraževanju, a to za slovenske banke ni pogoj, saj je pri večini bank študentski kredit možno koristiti za druge namene.

Opazila sem, da je še vedno nekaj bank, ki še niso prilagodile ponudbe financiranja študentov, temveč ponujajo le možnost odpreti in upravljati osebni račun, prilagojen študentskim potrebam. Kljub razvoju gospodarstva vidim pomanjkljivost v slabih ponudbah za študentske kredite, saj slednji ponujajo nizke zneske financiranja ob visokih stroških upravljanja, vodenja in odplačevanja samega posojila. Glavni problem, ki se mi ob tem pojavlja je, ali bo Republika Slovenija sploh zmožna slediti rasti gospodarstva, saj mladi nimajo dovolj kapitala za svojo neodvisnost in osebnostni razvoj. Še vedno je velik delež mladih odvisen od svojih staršev, saj nimajo redne zaposlitve za nedoločen čas, ki pa je tudi pogoj za katerokoli drugo vrsto financiranja. Z ugodnejšim načinom financiranja študentskih kreditov bi lahko spodbudili inovativnost in dosegli večji napredek na poslovnem področju mlajših oseb, ki se v večini sploh ne odločajo za najem študentskih posojil, saj so slabo seznanjeni s samim postopkom kreditiranja. Bankam pa študentski krediti ne predstavljajo zadosten delež v poslovanju, da bi na tem področju

storile preskok, ki je po mojem mnenju nujen. Veliko je poslovnih idej mladih, ki so propadle zaradi primanjkovanja lastnih denarnih sredstev, kredita na bankah pa ne dobijo zaradi statusa nezaposlene osebe ali delovnega razmerja za določen čas, obenem pa je študentski kredit premajhen za večje investicije.

LITERATURA IN VIRI

1. Abanka d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Abanka d. d.* Ljubljana: Abanka d. d.
2. Addiko bank d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Addiko bank d. d.* Ljubljana: Addiko d.d.
3. Anketa in anketiranje. (brez datuma) *Anketiranje*. Pridobljeno 18. avgusta 2018 iz http://www.o-4os.ce.edus.si/gradiva/geo/terensko_delo/terensko_delo_pdf/anketa.pdf
4. Banka Intesa Sanpaolo d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Banka Intesa Sanpaolo d. d.* Koper: Banka Intesa Sanpaolo d. d.
5. Banka Slovenije. (2018a). *Banke v Sloveniji*. Pridobljeno 19. avgusta 2018 iz <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/subjekti-nadzora/banke-v-sloveniji>
6. Banka Slovenije. (2018b). *Hranilnice v Sloveniji*. Pridobljeno 19. avgusta 2018 iz <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/subjekti-nadzora/hranilnice-v-sloveniji>
7. Banka Sparkasse d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Banka Sparkasse d. d.* Ljubljana: Banka Sparkasse.
8. Cambridge University Press. (2018). *Student loan*. Pridobljeno 4. septembra 2018 iz <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/student-loan>
9. Collins. (2018). *Definition of student loan*. Pridobljeno 4. septembra 2018 iz <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/student-loan>
10. Delavska hranilnica d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Delavska hranilnica d. d.* Ljubljana: Delavska hranilnica d. d.
11. Deželna banka Slovenije d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Deželna banka Slovenije d. d.* Ljubljana: Deželna banka Slovenije d. d.
12. Dimovski, V. & Gregorič, A. (2000). *Temelji bančništva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
13. Eurostat. (2018). *Young people neither in education nor employment*. Pridobljeno 5. septembra 2018 iz <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180615-1?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Feducation-and-training%2Fpublications>
14. Eurostudent. (2018a). *Students' total monthly living costs*. Pridobljeno 5. septembra 2018 iz http://dev.his.de.klient.veebimajutus.ee/#topic=costs_all_living_amount&countries=%5B%22SI%22%5D
15. Eurostudent. (2018b). *Students' total monthly study-related costs*. Pridobljeno 5. septembra 2018 iz

http://dev.his.de.klient.veebimajutus.ee/#topic=costs_all_study_amount&countries=%5B%22SI%22%5D

16. Evropska centralna banka. (2018a). *Naloge*. Pridobljeno 18. avgusta 2018 iz <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/html/index.sl.html>
17. Evropska centralna banka. (2018b). *Poslanstvo ECB*. Pridobljeno 18. avgusta 2018 iz <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/ecb-mission/html/index.sl.html>
18. Finančni slovar. (brez datuma) *Kredit*. Pridobljeno 17. julija 2018 iz <http://www.financnislovar.com/definicije/kredit.html>
19. Fišer, R. (2010). *Temelji bančnega poslovanja*. Zavod IRC. Pridobljeno 22. avgusta 2018 iz http://www.impletum.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Temelji_bancnega_poslovanja-Fiser.pdf
20. Gorenjska banka d. d. (2017a). *Letno poročilo podjetja Gorenjska banka d. d.* Kranj: Gorenjska banka d. d.
21. Gorenjska banka. (2017b, 17. april). Do kdaj še rekordno nizke obrestne mere?. *Svet kapitala*. Pridobljeno dne 13. marca 2018 iz https://svetkapitala.delo.si/finance/dokdaj-se-rekordno-nizke-obrestne-mere-1835?meta_refresh=true
22. Hauschildt, K., Vögtle, E. M. & Gwosć, C. (2018). *Social and Economic Conditions of student Life in Europe*. Pridobljeno 5. septembra 2018 iz http://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EUROSTUDENT_VI_Synopsis_of_Indicators.pdf
23. Hranilnica Lon d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Hranilnica Lon d. d.* Kranj: Hranilnica Lon d. d.
24. Hranilnica Vipava d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Hranilnica Vipava d. d.* Vipava: Hranilnica Vipava d. d.
25. Hrvatska enciklopedija. (brez datuma) Banka'. *Leksikografski zavod Miroslava Krleža*. Pridobljeno 7. julija 2018 iz <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5713>
26. Koprivnikar, S. (2008, 25. november). Kje so pravi vzroki krize in poti iz nje. *Dnevnik*. Pridobljeno 13. marca 2018 iz <https://www.dnevnik.si/1042224716>
27. Košak, K. (2015, 6. februar). Veliki otroci, velike skrbi. *Mladina*. Pridobljeno 5. septembra 2018 iz <https://www.mladina.si/164041/veliki-otroci-velike-skrbi/>
28. Kovač, M. (2011). *Finančne storitve*. Maribor: De Vesta.
29. Kristanc, R. (2004, 12. julij). Hranilnice - kaj so in kako delujejo. *Finance*. Pridobljeno 25. junija 2018 iz <https://www.finance.si/83673?cctest&>
30. Miš Svoljšak, I. (2001). *Modro upravljam s svojim denarjem ali kako ravnati z osebnimi financami in premoženjem*. Izola: Desk.
31. Mišćenić, E. & Srdoč, E. (2014). *Studentski krediti kao sredstvo financiranja visokog obrazovanja*. Pridobljeno 4. septembra 2018 iz <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=69008311602712709007408609511000212601408003700705406008809812510509000607100112700503003010602301309810508500411909209210209710604504705209307206711411411311608600>

- 8008079079111026008026069102005122016090126012113000109088022067002
100031117122102074006&EXT=pdf
32. Nova kreditna banka Maribor d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Nova kreditna banka Maribor d. d.* Maribor: Nova kreditna banka Maribor
 33. Nova Ljubljanska banka d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Nova Ljubljanska banka d.d.* Ljubljana: Nova Ljubljanska banka d. d.
 34. Ribnikar, I. (2003). *Monetarna ekonomija I: (denar, finančne institucije in denarna politika.* Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
 35. Sberbank banka d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Sberbanka d. d.* Ljubljana: Sberbank banka d. d.
 36. SID – Slovenska izvozna in razvojna banka d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja SID banka d. d.* Ljubljana: SID d. d.
 37. SKB banka d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja SKB d. d.* Ljubljana: SKB banka d. d.
 38. Statistični urad Republike Slovenije. (2018a). *Število študentov še naprej upada in je tudi v 2017/18 nižje kot v prejšnjem študijskem letu.* Pridobljeno 5. septembra 2018 iz <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7433>
 39. Statistični urad Republike Slovenije. (2018b). *Po dokončni ukinitvi starih («predbolonjskih») programov v 2016 je študij v 2017 zaključilo 16.458 diplomantov.* Pridobljeno 5. septembra 2018 iz <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7431>
 40. Student Loan Hero. (2018. 1. maj). *A Look at the Shocking Student Loan Debt Statistics for 2018.* Pridobljeno 23. avgusta 2018 iz <https://studentloanhero.com/student-loan-debt-statistics/>
 41. Unicredit banka d. d. (2017). *Letno poročilo podjetja Unicredit d. d.* Ljubljana: Unicredit banka d. d.
 42. Wikipedia. (2018a, 21. januar). *Bank.* Pridobljeno 13. marca 2018 iz <https://en.wikipedia.org/wiki/Bank>
 43. Wikipedia. (2018b, 13. marec). *Mortgage bank.* Pridobljeno 25. junija 2018 iz https://en.wikipedia.org/wiki/Mortgage_bank
 44. Združenje bank Slovenije (2008). *Bančne obresti – varno in pregledno.* Ljubljana: Banka Slovenije.

PRILOGA

Priloga 1: Vprašalnik za ugotovitev potreb mladih po kreditiranju

Spoštovani!

Sem Jelica Petrović, študentka managementa na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Tema zaključne naloge je Analiza kreditov za študente v Sloveniji. Ker gre za analizo, potrebujem vašo pomoč, saj bom na podlagi vaših rezultatov, ugotovila potrebe mladih po kreditiranju. Raziskava je anonimna in se bo uporabila izključno za namen pisanja zaključne strokovne naloge.

Vnaprej se vam zahvaljujem za vaš odziv in čas, ki ste ga namenili za sodelovanje pri raziskavi.

1. Spol
 - a) Moški
 - b) Ženski
2. Spodaj označite v katero starostno kategorijo spadate
 - a) 18 – 22 let
 - b) 23 – 27 let
3. Vrsta študijskega programa
 - a) Redni študij
 - b) Izredni študij
4. Ste že kdaj občutili potrebo po financiranju?
 - a) DA
 - b) NE
5. Na kateri banki bi vzeli študentski kredit, če bi ga morali?
 - a) Na kateri imate odprt bančni račun
 - b) Na tisti, ki bi vam ponudila najvišji znesek kredita
 - c) Na tisti, ki bi vam ponudila najnižjo obrestno mero

6. Za kakšne namene bi vzeli študentski kredit?
- a) Za financiranje rednega ali izrednega študija (vpisnina, študijski program, študijske potrebnosti,...)
 - b) Avto
 - c) Študentsko izmenjavo
 - d) Drugo:_____
7. Ste pred tem vprašalnikom že kdaj slišali za možnost študentskega financiranja
- a) DA
 - b) NE
8. Ali bi vzeli študentski kredit in s kakšno vrsto obrestne mere? V mislih imejte, da je EURIBOR trenutno negativen, vendar lahko na podlagi statističnih analiz pričakujemo, da bo že konec leta 2019 le ta postal pozitiven. V vednost; fiksna obrestna mera je na vseh bankah višja od variabilne obrestne mere.
- a) Da, s fiksno obrestno mero.
 - b) Da, z variabilno obrestno mero.
 - c) Ne bi vzela študentskega kredita.